

MOTER GALIMYBI PL TRA, DIDESNI GALI SUTEIKIMAS (ang. *Empowerment – galinimas, galiojimas, sustiprinimas, teisi suteikimas*)

MGP iš esmės yra feministinis „išradimas“, šis reiškinys egzistuoja socialiniuose kritikos ir *grass roots* strategijų, ypač toje anglakalbi šalių regione, kontekste.

Šios sąvokos terminai vairov susieta su skirtingais sąvokos *Empowerment* vertimo iš anglų kalbos variantais. *Moter galimybi pl tra* atspindi sąvokos *galia* interpretacijos ypatumus.

MGP–E koncepcija kaip politinė strategija, nukreipta moterų interesams kelti, beje, „iš apačios“, pateiktą Pietų moterų tinklas DAWN 3-oje JT Pasaulio moterų konferencijoje Nairobijoje (1985) ir patvirtino 4-oji JT Pasaulio moterų konferencija Pekine (1995). DAWN laikosi nuostatyje nuo moterų rėmimo politikos, susijusios su „integruojamaisiais“ ir nuo to tipo feminizmo, kuris orientuotas į lygybę. Pagal MPG – E moterys turi mokytis kolektyviai kurti valdžią iš apačios, kad galėtų suardyti eksploatavimo bei užgniaužimo struktūras ir pasiekti dvejopą tikslą – likviduoti skurdą ir *gender* hierarchiją. Tokia strategija, kuri taikydamos moterys pačios turi „daryti“ valdžią, suponuoja judėjimo „nuo apačios“ perspektyvą: nuo Pietų atstovų, nuo marginalinių grupių, nuo mažumų, nuo tų, kurie deklasuoti. Valdžia suprantama kaip moterų teisė prieiti prie išteklių ir jų kontrolės, taip pat galimybė priimti ir gyvendinti sprendimus, tiek namų ūkyje, tiek politikoje, ekonomikoje ir kultūroje. Toks valdžios suvokimas suponuoja ne viešpatavimą kitiems, o gebėjimus, energiją ir struktūras (institucines) galimybes veikti, parengti ir priimti sprendimus. Valdžia – tai valdžia kaip pakeisti, t. y. transformacijos potencialas.

Esminis valdžios generavimo mechanizmas yra moterų pačių savęs stiprinimo – *self-empowerment* – procesas jungiantis organizacijas. Organizuota jėga, moterų kolektyvas – tai šerdis, ant kurios sukasi individuali emancipacija, taip pat ir visuomenėje vykstantys pokyčiai. Kolektyvinis pastangas išreiškia kaip tam tikra iš anksto nustatyta sąlyga, lemianti valdžios koordinuoti pokyčius tiek *gender*, tiek ir socialiniuose bei tarptautiniuose santykiuose srityje. MGP–E koncepcija suponuoja kelių lygių struktūrinius pokyčius. Tačiau po 1985 m. šios sąvokos politinis ir opozicinis esmės susilpnėjo, nors pats žodis *empowerment* buvo plačiai vartojamas JTO, valstybių administracijų, vairių viešųjų organizacijų kalbose ir programose. Šiandien jis dažnai prilyginamas moterų ekonominei galiai ir politiniam dalyvavimui.

MGP– esmės yra „visuomenės“ ir „plėtros“ priešpriešinimas. Tai suvokiama kaip moterų praktiniai poreikiai ir strateginiai interesai ir stengiamasi veikti „asmeninio“ ir „viešojo“ dichotomiją. Tačiau MGP– prasideda nuo tapatumo „skaidrinimo“ ir apima sprendimo imtis veiksmų priėmimo, t. y. moterų vertinimo – kur jos yra ir ką nori daryti – padarinius.

Kadangi visos moterų pradiniai taškai yra visiškai skirtingi – nevienoda turtin padėtis, priklausymas vienai ar kitai klasei, *gender* santykiai, kultūros normos ir t. t., tai negalima būti stereotipinėmis bei standartinėmis schemas MGP–. Ir pačias šitas pastangas, ir jų laimėjimus reikia vertinti kaip santykinius dydžius ir vertinti atsižvelgiant į kontekstą.

Bendriji sritis, kurioje galima gyvendinti MGP–, galima sąlygiškai suskirstyti į 6 tarpusavyje susijusias sritis: MGP– individuali sritis; teisės sritis, socialinė sritis; politikos sritis; kultūros sritis; ekonomikos sritis.

Pamatinė DAWN koncepcija – MGP– kaip kolektyvinės valdžios generavimo strategija, skirta raidos vektoriui pakeisti, yra priešinga integruojamaisiais plėtros strategijai –

mainstreaming, ir kur kas platesn už s vok - *citizenship*, kuri koncentruojasi tai, kad būtų laikomasi moterų piliečių teisi valstybėje ir pilietinėje visuomenėje.

Žr. *Lyčių lygybės integracijos strategija (gender mainstreaming), grass roots strategijos, pilietybė (citizenship), tapatumas.*

Literatūra:

Hall C.M., *Women and Identity. Value Choices in a Changing World*, Hemisphere Publishing Corporation: N.Y., Washington, Philadelphia, London, 1990: 141, 157-161;

., *Empowerment.*

, 1999, vertimas rus k. 2001.

A. Žvinklienė